

FORTUNIO BONANOVA

Josep Lluís Moll, nom autèntic de Fortunio Bonanova, va ser un personatge singular dins l'evolució de la cinematografia mallorquina. Malgrat no tenir-hi contacte directe, es pot dir que ha estat l'actor mallorquí més internacional. Nascut el 1896, aquest actor tingué una biografia molt moguda, començant per les diferents professions que se li han atribuït, com les de telegrafista, periodista, estudiant de Dret, de Filosofia i Lletres i per ser un personatge molt actiu al món cultural de la Palma dels primers anys vint. Segons Lluís Fabregas era "bohemi, soñador, aventurero y dilettanti de la música, palmesano cien por cien, amigo de muchos, y especialmente concurrente a las tertulias artísticas de la ciudad...".

El 1921 va ser un any clau per la seva carrera artística. En primer lloc debutà com a cantant d'òpera al Teatre Principal de Palma i filmà amb Jorge Luis Borges i un grup d'intel·lectuals mallorquins el "Manifiesto del Ultra". Després vendria el seu primer film, *Don Juan Tenorio* de la productora catalana Royal Films dirigida per Ricard Baños. El film, una versió de l'obra de José Zorrilla es va rodar a Barcelona, a la galeria dels Studio Films, entre l'octubre de 1921 i el març de 1922.

Fortunio es traslladà als Estats Units per presentar la pel·lícula i al poc temps organitzava una companyia de sarsueles amb la qual recorreria el país. El 1926 apareix a Veneçuela on, en companyia de veneçolans creà una productora cinematogràfica, "Raza". A part d'altres films en què no col·laborà directament, destaquen dos títols: *Las cuatro plumas* de 1928 i *Pacto con el diablo* de 1929.

Als Estats Units, Bonanova interpretà el 1927 *Love of Sonya* d'Albert Parker amb Gloria Swanson. El 1934 tornà a Espanya, on col·laborà a *El Desaparecido* (1934) d'Antonio Graciani i en el musical *Poderoso caballero* (1935).

L'adveniment de la Guerra Civil l'obligà a traslladar-se de nou als Estats Units, on protagonitzà una sèrie de films nord-americans parlats en castellà com *El*

Capitán Tormenta (1936), de John Reinhardt, *El Carnaval del diablo* (1936) de Crabe Wilbur i *La Inmaculada* (1939) de Louis Gasnier.

És, però, a partir de la seva participació en el paper de professor de cant a *Citizen Kane* (*Ciudadano Kane*, 1941) d'Orson Welles que la seva carrera es disparà començant a col·laborar en alguns dels films mítics de la història del cinema i amb els millors directors del cinema nord-americà: *Blood and Sand* (*Sangre y arena*, 1941) de Rouben Mamoulian, *The black Swan* (*El cisne negro*, 1941), d'Henry King, ambdues al costat de Tyrone Power, *Five graves to Cairo* (*Cinco tumbas al Cairo*, 1943) de Billy Wilder, *For whom the bell tolls* (*Por quién doblan las campanas*, 1943) de Sam Wood amb Gary Cooper i Ingrid Bergman, *Double indemnity* (*Perdición*, 1944) de Billy Wilder, *The Fugitive* (*El fugitivo*, 1946) de John Ford, amb Henry Fonda i Dolores del Río, *Fiesta* (*Fiesta Brava*, 1947) de Richard Thorpe, *Romance on the high seas* (*Romance en alta mar*, 1948) de Michael Curtiz, *The adventures of Don Juan* (*El burlador de Castilla*, 1948) de Vincent Sherman al costat d'Errol Flynn, *Whirlpool* (*Vorágines*, 1949) d'Otto Preminger, *Thunder Bay* (*Bahía Negra*, 1953) d'Anthony Mann, *Kiss me deadly* (*Besos mortal*, 1955) de Robert Aldrich entre moltes altres.

El 1961 sembla que tornà a Espanya per participar en el rodatge a Eivissa del film *Los tres que robaron un barco* de la qual tenim escassa informació. Un altre cop als Estats Units participà a *La muerte silba un blues* (1962) de Jesús Franco, *The Running Man* (*El precio de la muerte*, 1963) de Carol Reed amb Laurence Harvey i Alan Bates i a la que sembla fou la seva darrera pel·lícula *The Million Dollar Collar* (*El collar de un millón de dólares*, 1965). El 2 d'abril de 1969 va morir a la Residència Woodland Hills per professionals del cine i la televisió, a Califòrnia.

Nota de Temps Moderns: Aquests apunts d'homenatge a Fortunio Bonanova s'han fet amb extractes del capítol que J.A. Mendiola i Catalina Aguiló li dediquen al seu llibre-catàleg **Cent anys de cinema a les Illes**, editat per "SA NOSTRA" Obra Social i Cultural amb motiu del centenari del cine celebrat l'any 95.